

EL ROURE

Núm. 74

3r quadrimestre 2025

Publicació del **Consell Municipal de la Gent Gran**
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació

Recordar...

Entrevista a Joan Boadas i Raset

Pàgines Viscudes

Memòria

Lluís-Esteve Casellas i Serra
Arxiver Municipal de Girona

Memòria: facultat de recordar, segons el Gran Diccionari de la Llengua Catalana. Però també, record, presència en la ment d'una persona o una cosa del passat. Les definicions de memòria, aquestes i qualsevol altra que puguem trobar, estan sempre relacionades amb el fet de fixar els records i, aquests, sempre se situen en el passat, per recent que sigui. No obstant això, la memòria és més que la fixació dels records. Els records en són els maons, però fer una casa, la casa de la memòria, és molt més complex.

Parem-nos un moment en la provenença de la paraula recordar. Recordar prové del verb llatí *re-cordis*, que vol dir «tornar a fer passar pel cor». Per tant, els records, bons o dolents, tenen el poder d'emocionar-nos d'alguna manera, però la memòria és un pas més. La memòria és un record o conjunt de records compartits amb la família, les amistats, el veïnat, el municipi o el país. La memòria, doncs, és un teixit d'emocions compartides per un grup de persones sobre la base d'uns records que es reconeixen com a propis i compartits alhora.

I això és essencial en la vida de les persones i de qualsevol societat, perquè la memòria és un dels elements indispensables, que no l'únic, de la identitat d'una persona, d'una família, d'un barri o d'un territori. Podem pensar que els records cadascú els viu diferent, i tant! I per això hi ha sempre matisos i diferències en les diverses identitats que configuren una societat. És per això que la identitat constitueix un dret fonamental de les persones. La memòria és el punt de trobada i d'acord d'aquestes identitats, amb els matisos i diferències que es vulguin, naturalment.

Totes les persones som, doncs, agents actius de la memòria. Tanmateix, amb els pas dels anys les persones més grans hi juguen un paper especialment rellevant, el de la transmissió a les noves generacions. Algú pot pensar que els llibres d'història en van plens de fets passats. Les persones grans, però, tenen un valor afegit, el de la vivència personal, l'experiència i el coneixement de les petites o no tant petites coses. La quotidianitat viscuda de maneres ben diferents i, alhora, de forma compartida, ja sigui per coneixença directa o pel sol fet de reconèixer els seus records en una botiga, un cafè o un carrer que ja no hi són o que s'han transformat.

Però encara podem anar una mica més enllà. Si fem una abstracció de les funcions vitals dels éssers vius al regne animal, fàcilment observarem funcions compartides indeslligables de l'instint primari de supervivència: alimentar-se, reproduir-se, relacionar-se... i, també, recordar i, sobre els records, aprendre. Tot i això, el coneixement acumulat o s'incorpora a la nostra genètica o només es reté al llarg de la vida. Per això, l'ésser humà n'és l'excepció, perquè és l'únic ésser viu que ha estat capaç d'externalitzar la memòria fora del propi cos i, consegüentment, de fixar-ne el coneixement i compartir-lo més enllà de la mort. Aquesta informació, aquesta memòria externalitzada, rau en bona part als arxius, la Casa de la Memòria, però són les persones les qui la contextualitzen i, per tant, la fan comprensible i transmissible d'una generació a una altra.

La memòria és el tema central d'aquest número, però les persones en són al centre. També l'Arxiu Municipal de Girona en participa com a Casa de la Memòria, i com a tal totes les persones hi sou convidades, perquè també és casa vostra, si és que hi ha cases d'algú.

Consulteu
totes les
publicacions
d'**El Roure**
a través
d'aquest
codi QR:

NÚM 74 –3r quadrimestre 2025

Publicació del Consell Municipal de la Gent Gran
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació

Equip de redacció

Pere Heras, Ma. Rosa Pié, Miguel Abad, Joan Miró,
Josep Maria Saiz, Joan Balbi, Àlex Perez i Narcís Sureda.

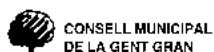
Corresponsals

Lluís Torner, Tere Delgado, Josep Maria Castanyer Darnés, Dolors Estañol,
Carme Subirana, Maria Dolores Rodríguez, Maria Suñer, Núria Suñer,
Rosa Maria Amargant, Mariasol Lagares, M. Àngels Bahí, Jordi Sirvent,
Joan Balbi Ribas.

Bústia de suggeriments: cmgg@ajgirona.cat

El Consell Municipal de la Gent Gran

Plaça del Vi, 1 – 17004 Girona

Disseny i impressió:

Dipòsit legal. GI-066-96

SUMARI

- Pàg. 2. **Editorial**
- Pàg. 4. **Cartes a l'alcalde**
Pere Heras i Montal
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 5. **Recordar**
Joan Miró Ametler
- Pàg. 6. **Ciutat**
Vida associativa
- Pàg. 17. **Pàgines Viscudes**
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 18. **Entrevista a**
Joan Boadas i Raset
Pere Heras i Montal
- Pàg. 22. **30 anys d'artesanía**
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 24. **Preservem la memòria**
Josep Maria Castanyer Darnés
- Pàg. 25. **Passejant per el Barri Vell**
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 26. **Llum, vivències, fe, misteris i**
records flauegen Girona
Carme Subirana Pla
- Pàg. 28. **Plenari Consell Municipal**
Pere Heras i Montal
- Pàg. 30. **Girona i la Gent Gran**
Josep Maria Saiz Garcia
- Pàg. 32. **Dones de Girona en el record**
Montserrat Guanter Salart
- Pàg. 33. **La secció de l'Anita**
- Pàg. 34. **Edat Moderna**
Narcís Sureda

Cartes a l'alcalde

Pere Heras i Montal

Benvolgut senyor alcalde de l'Ajuntament de Girona:

Portem un temps amb moltes queixes per la recollida d'escombraries, creiem que tothom te raó de queixar-se però també hem de recordar que el contracte vigent va ser firmat per l'anterior Consistori per lo que crec que es injust que molta gent el senyali a vostè i el seu equip com a culpables del desgavell.

Una altre tema que ens preocupa a la gent gran, es el comportament incívic de alguns usuaris de patinets i bicicletes. He llegit al diari que s'han posat forces sancions. Perfecte, però sembla que no es suficient, doncs continuem emportant-nos ensurts causats per els usuaris d'aquests vehicles i no solament els més grans sinó en general la majoria de vianants que circulem pel centre de Girona, Barri Vell i Mercadal.

Una cordial salutació

Maria Rosa Pié Pont

Benvolgut Sr. Lluç Salellas, alcalde de Girona

LA DIADA

Avui voldria esmentar sobre la Diada Festa del onze de setembre a Girona. La diada Gironina va començar amb un acte institucional a la Plaça Catalunya.

El nostre alcalde Sr. Lluç Salellas amb molta serenitat i fermesa va donar la benvinguda a tothom i exposar els seus propòsits «la Diada ha de ser una jornada viscuda plenament a tot arreu».

Els temes més importants en els discursos, la llengua i catalanitat, amnistia i habitatge. El Govern, per boca de la consellera i portaveu la Sra. Silvia Paneque, va defensar un projecte nacional per què Catalunya avanci des de la unitat.

Altres entitats de diferents grups polítics també vàrem fer referencia de les seves intencions per opinar i millorar. Acabat tots els parlaments esmentats, no podien faltar les actuacions de cantaires d'acord amb la celebració, a la plaça Catalunya, i la Rambla.

Per la tarda, la Festa va estar acompanyada per actuacions musicals a la plaça de la Copa. Després de la lectura del manifest els assistents van entonar Els Segadors amb les estelades enlairades.

Girona va viure una Festa i Diada amb molta alegria i bon ambient. Tot ajuda a pensar que l'organització i té molt a veure, la unió i la solidaritat són els motius més important per que les coses funcionin.

Milers de persones van recórrer els carrers del centre de Girona en la manifestació de la Diada, amb el tema <Més motius que mai>.

Recordar...

Joan Miró Ametller

Com a complement de les demandes a la iniciativa de Girona, ciutat amable i inclusiva, m'han arribat les propostes següents: més freqüència dels serveis d'autobusos els dissabtes i diumenges i adaptar els vehicles per admetre les cadires de rodes en tots els casos, més serveis sanitaris públics i parcs infantils, millorar el pedal dels contenidors (massa alt) i disposar de rampes d'accés a totes les botigues.

Altres propostes...

Tot i ser conscient de l'existència d'altres iniciatives i precedents en la mateixa línia i objectius semblants, vull defensar una proposta que s'ajusti a les finalitats de la ciutat amable i inclusiva alhora que estimuli la memòria, impulsi la vida social de tothom i afavoreixi la connexió entre els ancians i les generacions futures.

Es tracta d'engegar una iniciativa que impliqui diversos elements: institucions, associacions, clubs, tot tipus d'organismes, centres cívics, locals de barri, col·lectius universitaris, associacions de passejades col·lectives, grups d'àpats en companyia, clubs de conversa... Convidem la gent gran, tant l'activa com sobretot la que viu aïllada, a compartir records. Les institucions ja tenen, en general, notícia sobre la situació social i l'estat de salut dels ciutadans necessitats i les entitats de barri coneixen els seus veïns. Fem que els que poden es desplacin per trobar-se amb persones de diverses edats i, si no poden, sabrem per què no poden i podrem buscar-hi solucions, com ara les que poden proporcionar les noves tecnologies perquè si no poden reunir-se presencialment ho facin d'una altra manera.

...per viure la vida

Per activar la memòria profunda i practicar l'acció social. Proponem als ancians de la col·lectivitat,

com feien els ancians dels grups humans quan no existia la paraula escrita, que ens comuniquin el seu saber ancestral i la seva experiència humana. Els convidem a explicar-nos "com eren els barris del temps dels seus amors": com era el seu entorn vital, el barri, la ciutat, el poble on vivien en l'època de la seva adolescència, quan s'espavilaven per eixamplar els àmbits de convivència, fer amistats i relacionar-se amb l'altre sexe.

Una altra proposta de conversa pot ser "què cantaven a casa?". Recordar les cançons de vells temps, les que escoltàvem a la ràdio, a les festes, pel carrer... Una música que va quedar arrelada en les nostres ments, de manera que avui, molts anys més tard, gent que té problemes per recordar fets recents reacciona visiblement quan s'entona alguna d'aquelles cançonetes que van marcar la seva infància o la seva adolescència, quan anaven a ballar, quan sortien de festa o simplement quan cantaven pel carrer.

Una altra possibilitat és conversar sobre "què explicaven a casa?". Perquè som una generació que va experimentar relats familiars, històries dels pares i els avis... i silencis familiars. Vivències que no s'explicaven, tret d'algunes anècdotes sobre alarmes i corredisses; però que potser s'endevinaven. Històries que sabíem que, a causa de la situació política i social, no podíem repetir fora de casa, que no es podien comentar al col·legi, o erem forçats a servir-nos d'una altra llengua i d'un altre llenguatge. Coses que s'amagaven i que havíem de descobrir amb els anys. I que van conformar també la nostra manera de ser. D'alguna manera aquests silencis van modular tota una generació i pot ser interessant per a les generacions actuals conèixer en quin ambient es van educar els seus predecessors.

Reconec que hi ha moltes i molt bones iniciatives en el mateix sentit. Recollim-les en un projecte comú destinat a afavorir el contacte social, la memòria, el record més profund i arrelat i la comunicació intergeneracional. Perquè no s'acabin perdent vivències, històries, paisatges...

Vida associativa

Associació de Gent Gran La Unió del Pont Major

Josep Mª Castanyer Darnés

En el poc mes d'un més que fa que ha començat el curs, La Unió ha agafat embranzida i ja s'han fet unes quantes activitats:

El dia 26 de setembre es va participar conjuntament amb el Col·lectiu de dones La Cata a la Fira d'Entitats que cada any es celebra a Pont Major.

Ja hem gaudit de 2 balls, el dissabte 4 d'octubre amb Joaquim Coll i el dissabte 18 amb David Casas.

El dia 21 també d'octubre, va tenir lloc una xerrada sobre salut, conjuntament amb el col·lectiu La Cata.

S'han iniciat a bon ritme les activitats de gimnàstica en el Centre Cívic cada dilluns que es prolongaran fins el desembre i la gimnàstica en el parc de salut també fins el desembre.

Aquest curs hem incorporat un taller d'informàtica i un de memòria. I sense oblidar el tradicional Bingo que es juga el dimecres de cada setmana.

Tot això està programat per aquest últim trimestre de l'any i es preveu que continuï l'any vinent.

Els dies de Fires es va disposar d'entrades per el circ.

Mentre l'edició d'aquest número es a impremta es-tem a punt de celebrar la tradicional Castanyada.

Seguirem informant.

Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja

RENOVACIÓ I BENESTAR: LA NOVA JUNTA IMPULSA LA CULTURA I LA CONVIVÈNCIA

L'Associació de Pensionistes ha fet un pas endavant amb la presentació de la nova junta directiva, la qual arriba amb un clar compromís: crear i activar el "Nou servei al Soci" i augmentar les activitats en l'espai del local social.

Està conformada per cinc socis. President Manel Rodríguez, Vice-presidenta Salvadora Jiménez, Secretaria Mercè Rodríguez, Tresorera Marisol Lagares i Colaborador Tomás Cepas. Aquesta renovació ve acompanyada d'una important notícia: la Junta es proposa una millora del 20% en el pressupost per al proper any.

El pla d'activitats es ambiciós i divers, centrat en el benestar i incorporació de nous socis. Es programaran com a mínim tres excursions anuals. A més es celebraran altres activitats per als socis en dates senyalades, fo-

mentant la convivència i l'esperit de comunitat.

En l'àmbit formatiu s'oferirant continuament noves activitats, i com plat fort un **Taller de creació de Joies de Ceràmica** i un **curs de Tai Chi**, per promoure la creativitat, la salut i la relaxació.

La junta enfocarà el seu esforç a la celebració d'una festa de fi de curs, per compartir amb els socis el bon camí i resultats de les activitats.

La nova etapa s'enfoca en fer de l'associació un renovat centre d'activitat cultural i retrobament social dels seus socis, amics i veïns.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Pensionistes i Jubilats de Taialà

Maria Dolores Rodríguez

Història de Germans Sabat

L'agost de 1958 es va fer l'entrega de les claus als adjudicataris, procedents gairebé en la seva totalitat de les barraques del "Riu" (actual Sant Ponç).

El nom de **Germans Sabat** prové de la família **Alfons Sabat Pujol**, i d'un dels seus fills, **els germans Sabat Arnau**.

Els inicis van ser durs: els habitatges no tenien ni llum ni aigua corrent.

Per aconseguir aigua s'havia de fer cua durant una llarga estona a l'únic pou del poble.

A la província de Girona van migrar, des de la resta d'Espanya,

unes **75.400 persones**, principalment procedents d'Andalusia.

Per la manca d'habitatges, aquestes persones es van haver de buscar la vida i van aixecar les barraques del Riu: **141 barraques amb 561 persones**.

A Germans Sabat es van construir **227 habitatges** en solars de **24 m²**, de dues plantes amb un total de **48 m²**, per un preu de **42.605,26 pessetes**, a pagar amb una entrada de **7.000 pessetes**, durant els primers **8 anys i 8 mesos**, a **160 pessetes mensuals**. Posteriorment, durant **31 anys i 4 mesos**, es van pagar **130 pesse-**

tes mensuals, és a dir, durant un total de **40 anys**.

Inicialment, Germans Sabat formava part de **Sant Gregori**, anomenat **Taialà**, i a partir de la construcció de l'autopista va passar a formar part de la ciutat de **Girona**.

La manca de serveis va ser una lluita constant per part de les associacions veïnals (**A.V. Germans Sabat**, **Junta de Futbol**, **Comissió de Festes**, **Mutualitat**, etc.), que van reivindicar la creació d'un **col·legi**, **escola bressol**, **dispensari**, **església**, **servei d'autobús**, **telèfon**, etc.

Una figura destacable de la nostra història va ser **mossèn Josep Iglesias Juanmiquel**.

Avui, les **227 cases** del nucli antic s'han transformat i envoltat de nous habitatges: **Polígon Fina**, **Polígon Benet**, **Josep Maria Prats**, **Torres de Taialà**, **Mas Catofa**, entre d'altres.

Associació de Gent Gran de Sant Daniel

Joan Balbi Ribas

Bé... Ja hem acabat el curs 24/25 i deixem enrere les activitats dutes a terme al centre, com són el macramé, boixets, joieria i fusió de vidre i també les taules rodones que hem compartit per parlar dels temes escollits, que han sigut d'interès per molta gent que hi ha participat. Són de destacar les caminades que ens ha vingut preparant el Sr. Emilio. Cada setmana hem gaudit de molts indrets de la Vall que no coneixíem, o d'aquells que no hi havíem dedicat especial atenció.

També hem fet algunes sortides fora de la Vall, com són una caminada per Vilablareix, per diferents indrets del Pont Major, Campdorà, les hortes de Santa Eugènia, vorejant el riu Ter en direcció a Sant Gregori, la muntanya dels Sants Metges de Sant Julià de Ramis etc...

Com a última caminada per acabar el curs, ens vam desplaçar a Banyoles per fer la volta a l'estany. És un indret molt bonic i vàrem tenir la sort d'un dia ben assolellat.

Tot seguit vam fer un dinar de germanor en un restaurant de la zona per acabar d'arrodonir el dia, com no podia ser d'una altra manera.

Donem les gràcies a la Junta del Casal de Sant Daniel pel suport que ens han donat en tot moment.

Per acomiadar-nos del curs vam gaudir d'un berenar. I ara ja podem començar les vacances!!!! Bé... el curs 25/26 continuarem amb les mateixes activitats que hem realitzat fins ara, i potser alguna més...

**Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona
com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional
en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social**

¿Deixem constància dels nostres records?

Bé.. Es bo recordar i deixar constància de les experiències viscu- des al llarg de les nostres vides, ja siguin fotografies, documents, moments o històries viscudes? Amb què omplirem els fulls del llibre de les nostres memòries per a futures generacions?

Dintre d'aquests fulls, m'agradaria que hi quedessin recollits alguns records viscuts entre Sant Daniel, Plaça de Sant Pere i Plaça de Sant Feliu de Girona.

Entre molts records faré esment dels hostals/restaurants, que eren un indret força habitual i on la gent es trobava, conversa- va i explicava les seves històries i vivències del dia a dia.

Era molt normal fer molts àpats compartint la mateixa taula i tenir llargues converses, que tant podien ser amb gent que coneixies del teu entorn o no.

En aquests petits hostals es podien menjar uns bons aliments, tots de proximitat, molt ben cuinats, plats que avui en dia ja quasi en pocs indrets els pots trobar. Per a la gent de Sant Daniel era habitual gaudir d'aquestes tavernes o aquests petits hostals. A Sant Daniel teníem diferents establiments: una taverna anomenada "Can Sala" o "Cala Balbina" que a part de taverna també era bodega i botiga de queviures i on la gent hi comprava els productes pel dia a dia. Malauradament, avui ja desapareguda.

També teníem "El merendero de Can Fontans" on era fàcil trobar-hi traginers que transportaven diferents materials amunt i avall, gent que portava els productes cultivats de la Vall a vendre a Girona i hi feien una parada. També era habitual que gent de Girona que pujaven a passejar a la Vall, aprofitessin la ocasió per fer-hi un bon esmorzar, dinar o berenar. Ha desaparegut, bé... el local es conserva, encara que no està en el seu millor estat.

També hi teníem un altre hostalet situat entre la font d'en Fita i la Font dels Lleons, anomenat "Cant Sirvent". La cuina principal era la carn a la brasa. Avui tampoc hi és. També hi havia el Restaurant de Can Pi, molt a prop de la variant de Girona i del camí dels Àngels, on avui en dia s'hi elaboren uns bons formatges.

Actualment tenim el Restaurant El Cul del Mon, amb una cuina de qualitat i una bona situació prop del Monestir.

En direcció a la Plaça de Sant Pere hi havia el bar Figueres regentat pel Sr. Miquel i la seva senyora, que tenien cura de fer uns bons cuinats. Actualment, després d'una bona remodelació del local, avui hi trobem el Restaurant Terram i, a pocs metres, abans hi havia el Restaurant Can Peret, també ja desaparegut.

A la plaça de Sant Pere hi teníem Can Gayà regentat pel Sr. Juan Gayà i la seva Sra. Maria Bustins, que també cuinava entre

altres menges, uns bons plats estofats que es feien en aquelles èpoques. També hi havia El bar Los Caracoles, el seguia el Bar Girona amb el Sr. Tomàs al capdavant. Tots aquests locals han desaparegut.

A la plaça de Sant Feliu hi havia La Balear, amb el Sr. Narcís i la seva senyora l'Angelina d'una gran amabilitat que et feia sentir com si mengessis a casa. Avui es un König.

També, entre la plaça Sant Pere i la plaça de Sant Feliu, al carrer de la Barca, hi havia El Bar Pepe, El Taurino i el Bar Nico. Aquests establiments feien poca cuina, més aviat es dedicaven a tenir algun assortit de tapes.

Tots aquests establiments eren molt concorreguts. En aquests hostals/restaurants avui desapareguts, es podia gaudir d'uns plats molt ben elaborats, moltes menuderies que, amb una bona cuina de xup-xup, feien les delícies de la gent a uns preus força populars per l'època.

I fins aquí, un petit recordatori d'uns establiments del nostre entorn que avui podem inscriure en les pàgines del llibre dels nostres records.

Joan Balbi Ribas

Associació de la Gent Gran de Pedret

Rosa Maria Amargant

Hem arribat al tram final d'aquest curs 2024-2025 acompanyant la primavera i l'arribada de les flors i el bon temps.

El trimestre va ser marcat per l'inici d'un nou curs de Pràctica Meditativa, els dimarts a la tarda. Va ser una prova pilot i va funcionar molt bé. Es farà durant tot el curs 2024-2025. També vam fer una cloenda d'Estiraments i Flexibilitat, nou curs d'aquest 2024-2025 i que ha tingut molt bona acollida.

Vam inaugurar el mes de maig amb una sortida el divendres 9 al teatre a Barcelona, on vam poder gaudir del musical Mar i Cel. Hi va haver una petita copa de cava de benvinguda, i tot seguit les sòcies participants van poder gaudir d'aquesta obra excepcional que ens va deixar bocabadats. Va ser una alegria poder gaudir de l'última temporada d'aquest espectacle tant emblemàtic.

El dimarts 10 de juny vam organitzar una excursió a l'Alt Empordà. Vam fer la primera parada al Centre Comercial Gran Junquera, per fer "shopping" i passar una bona estona. Arribada l'hora de dinar ens vam desplaçar a Espolla per fer l'àpat de cloenda al restaurant "La Fraternal", on sempre hem menjat molt bé i amb un tracte excel·lent, i per pair-ho vam tenir una sessió de balls en línia allà mateix.

Vam acabar el curs ja preparant el proper. Repetirem els mateixos cursos provant d'incorporar un curs de loga Kundalini.

LA HISTÒRIA DEL CENTRE CÍVIC PEDRET

CAPÍTOL II - Com funcionava l'hospital al segle XV

Seguim indagant en la història de l'edifici que acull el centre cívica Pedret. Després d'exposar els primers indicis, aprofundim

i descobrim com funcionava aquest hospital per leprosos.

Trobem la informació en un llibre de comptabilitat portat per Joan Amat, blanquer de Girona i procurador de mesells, que actuava amb el vist i plau dels jurats de la ciutat, fet que ens reafirma que la gestió de l'hospital a nivell fiscal i comptable era de

l'administració local. El procurador era l'encarregar de gestionar temes com la paga dels treballadors, les despeses de material i queviures així com els diners que es proporcionaven als mesells que vivien a l'hospital.

Entre 1496 i 1498 visqueren a l'hospital entre un i cinc mesells. Reben 16 diners per

**Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona
com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional
en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social**

cap, que podien gastar i gaudir lliurament.

També es donava diners a algun mesell itinerant; com el cas d'un capellà leprós en pelegrinatge. A més d'aquesta paga els mesells rebien allò que necessitaven per viure: un llit, flassades, llençols i menjar. Així com el que necessitava la seva ànima: ja que el centre disposava de dues capelles dotades amb candeles i ciris pel culte. I alhora, l'hospital sufragava les despeses dels funerals dels mesells que morien a l'hospital. Se'ls pagava les misses, els ciris que cremaven durant la cerimònia, els sudaris i llençols que cobrien els seus cossos, l'excavació de la fosa i

els drets de sepultura. Les robes dels mesells morts es reaprofitaven i es repartia entre els altres.

Un matrimoni de Palamós: Jaume pujades i la seva muller s'ocupaven dels mesells: comprar menjar, cuinar-lo, mantenir les instal·lacions en bones condicions, procurar llenya, tovallles, oli, etc... Van arribar a l'hospital el primer d'agost de 1496 i se'ls va assignar un habitatge on dormir. Però a més, també hi treballaven ocasionalment altres persones, com per exemple, la bugadera. De fet, una despesa important per l'hospital era derivada de fer la bugada de les robes dels malalts, els

llençols, etc... tasca que es solia "externalitzar".

Son dades que ens aporten informació valuosa sobre la organització social i la vida en aquella època, defugint dels estereotips que troben en pel·lícules i novel·les. L'hospital exercia funcions que avui en dia podríem relacionar amb Serveis Socials. És curiós doncs que actualment, després de 500 anys, aquest edifici aculli un Centre Cívic, que forma part de l'Àrea de Serveis Socials i Atenció a les Persones de l'Ajuntament de Girona.

Autor: Gontran Dutoya

Associació de la Gent Gran de Montilivi

Dolors Estañol Pibernat

Dintre de totes les activitats organitzades des de l'Associació de Gent Gran Montilivi, també hi ha aquestes tres labors manuals, com: Frivolité, Punt de mitjà/ ganxet i Punt de creu.

Aquestes activitats segueixen tenint molta acceptació, doncs qualsevol tipus de labors manuals que s'han fet durant tota la vida sobre tot per las dones, que ja ens ho han ensenyat des de petita, sempre té molt d'interès i afició.

La creació de tot tipus de labors manuals amb fils, ja sigui jerseis, bufandes, camins de taula, quadres o ornaments ..., activa i estimula la imaginació i la creativitat, genera distracció i interacció amb les companyes del costat o amigues, augmenta l'autoestima, millora els nivells de concentració, atenció i coordinació i al final tens una creació que pot

ser útil per la llar, per fer un bon regal o per lluir-lo personalment.

Totes aquestes activitats fetes en col·lectivitat enriqueixen la comunicació i la interacció dels treballs i la creativitat.

Associació de Gent Gran de Santa Eugènia

Jordi Sirvent

RESUM D'ACTIVITATS REALITZADES

Coincidint amb la cloenda de les diferents activitats que cadascun dels casals realitza durant l'any, a Girona celebrem la Diada de la Gent Gran, diada de trobada de germanor dels diferents casals de gent gran. També vol ser una jornada reivindicativa de la gent del nostre col·lectiu. Aquest any la Diada es va celebrar el mes de maig i com cada any a l'Auditori de Girona. Pel que fa al casal de Santa Eugènia, hi vam contribuir amb les actuacions del grup de sevillanes i el grup de Risoteràpia, que ens va oferir unes representacions curtes amb un to satíric.

Com el mes de juny és un període de cloendas, també es va participar en la cloenda - fi de curs de les diferents activitats de Can Ninetes. El casal de gent gran hi vam participar també amb el grup de sevillanes i el de Risoteràpia. També i com la cosa va de cloendes, com a clausura del nostre casals, vam reunir-nos en un dinar de germanor amb la ja tradicional arrossada. Ens va acompanyar la vetllada la actuació musical de l'Aurora. Ens hi vam trobar un centenar de persones.

Ja passat l'estiu iniciem el curs també amb una altra tradició, la Festa del barri de Santa Eugènia, que inclou dins dels seus actes la festa de la Gent Gran. Van gaudir tot berenant de l'actuació de Xanadu.

Com a culminació del mes de setembre, varem anar fins al sud de França, a la zona de Banyuls, on vam visitar unes caves i ens varen oferir una degustació de vins. Per la tarda després de dinar a la Jonquera, varem visitar el museu de l'exili.

El mes de octubre ha estat un mes cultural, on un grup de socis, una vintena en total, van presenciar la representació del Llac dels Cignes a l'Auditori de Girona

En acabar el mes de maig varem fer una excursió al Teatre Museu Dalí de Figueres, on vàrem poder contemplar algunes de les obres de l'artista. Hi van assistir unes 37 persones.

TRADICIONS I LLEGENDES DE SANTA EUGÈNIA

Tradicions i llegendes són fruit de la convivència de l'home amb el seu entorn natural. El punt on arrela l'home li marcarà el seu caràcter i també el modularà en l'aspecte físic. Aquesta convivència al llarg del temps donarà fets històrics i fets quotidians, que quedaran en la memòria de les generacions.

El poble de Santa Eugènia, que després s'ha convertit en barri, era molt petit i bàsicament dedicat a l'agricultura. No cal ser molt despert per veure ràpidament que un lloc pla, amb aigua i una bona qualitat de la terra, no es pot dedicar a altra cosa que al treball de la terra. Si a més hi afegim que tota la seva producció, els seus excedents tenen sortida molt a prop, a Girona amb un nombrós grup d'habitants, doncs ja

tenim el cercle tancat: el poble de Santa Eugènia era un poble bàsicament agrícola. Cap a l'any mil hi ha documentació d'una masia i del cementiri com a nucli, també de masies aïllades. A principis del segle XX hi ha comptabilitzades unes mil dues-centes persones

Passats els anys, la vida evoluciona i aquell poblet, amb l'arribada de la revolució industrial va girar la seva producció agrícola a una

**Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona
com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional
en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social**

activitat industrial. Disposava d'aigua i per tant s'hi van habilitar les estructures perquè aquella fos el motor de la indústria tèxtil. Això significa una forta demanda de ma d'obra, això porta l'arribada de nous treballadors, que solien compaginar les tasques industrials amb les agrícoles. Amb recursos sovint escassos i les condicions de vida eren difícils es veien obligats a compaginar ambdues tasques.

Amb l'arribada de la revolució industrial també arribaren les reivindicacions dels treballadors per unes condicions de treball més dignes. Les vagues i conflictes també arribaren al poble, fruit del corrent ideològic que s'escampa per tot el territori.

Es passarà per processos d'annexió i temporades de independència a la ciutat de Girona. Ser un poble independent significava que el poble podia celebrar amb normalitat les festes en honor als seus sants, sant Cristòfol, santa Llúcia, sant Antoni i la festa major dedicada a Santa Eugènia.

Es produeix una consolidació del procés de industrialització. Arriben les noves tecnologies, com la màquina de vapor, el ferrocarril, l'automòbil. Va arribar el temps de la República, període que pretenia ser una renovació amb importants avenços en educació i sanitat. Arribaria la Guerra Civil, on es veurien estroncades moltes esperances de llibertat i millora de les condicions de vida. Existia la voluntat annexionista de Girona, a la que els veïns s'hi oposaven. Aquesta annexió va arribar l'any 1963.

Va haver-hi un gran creixement urbanístic els anys seixanta i setanta. Zones com les cases de Sant Narcís, anteriorment part del municipi de Santa Eugènia i sobretot el barri de Can Gibert del Pla, van experimentar un notable creixement, en una època de expansió econòmica.

Tots aquests fets han anat modulant un paisatge urbà, amb la fabrica Marfà, la via del tren, la carretera el pont del dimoni. També un mosaic humà, en constant evolució per les diferents onades d'immigració, que han donat al barri una gran riquesa multicultural amb àmplia varietat de tradicions i cultures.

Això ha provocat que hi hagi una manca d'una identitat pròpia, d'un centre aglutinador, en ser un poble petit però amb un terreny molt ampli, ha fet que aquestes tradicions i llegendes que ens arribin dels nostres avantpassats s'hagin anat perdent. No hi va ajudar una postguerra amb una idea unificadora i homogeneïtzadora el que ha fet que certes tradicions s'anessin perdent. Podríem destacar com a aglutinador com a símbol, el pont del Dimoni, imatge que representa el poble i és bandera d'una reivindicació i lluita, que ha tingut aquest cop sí un efecte capitalitzador de les demandes del barri.

Ha tingut gran rellevància, la creació de Can Ninetes, com a centre neuràlgic del barri, de on han sortit moltes iniciatives per fomentar al menys un sentiment de pertinença al barri i la dinamització cultural de aquest territori, densament poblat, amb una creixent multiculturalitat, i una gran diversitat de ètnies i cultures. Centre que ha vingut a reparar una manca

d'un lloc on hi confluïssin les tradicions culturals, la identitat en definitiva del poble. Totes aquestes iniciatives venen a reforçar una identitat àmpliament cercada.

Destacar que aquesta manca de llegendes i tradicions, ha estat un detonant per fer aflorar històries mig veritat, mig llegenda urbana que han estat recollides en un llibre sobre "Històries Eugenienques", per Jaume Prat i Quim Paredes. Aquests conjunt d'historietes ens apropen al coneixement del poble de Santa Eugènia, on hi podem reconèixer llocs emblemàtics com la fàbrica Marfà, el pont del Dimoni, la via del tren d'Olot, el safareig, la Rodona o la biblioteca de Montfalgars. La lectura d'aquest llibre de fàcil lectura, és altament recomanable.

Aquest recull d'historietes, ens ajuda a mantenir en el record, llocs i fets, que gràcies a aquest llibre podrem seguir transmeten a les noves generacions i evitar que caiguin en el oblit, llocs i fets destacats del barri. Ens ajudaran a conformar una identitat pròpia.

Destacar també que el fet que Can Ninetes s'hagi convertit en un gran centre de referència de tota activitat cultural i centre aglutinador de les activitats del barri, traspasa els límits de Santa Eugènia i és model i exemple a tots els barris de Girona. Per tant punt també de referència pel manteniment de tradicions, celebracions festives i actes culturals que donen al barri una vitalitat molt notable, centre amb un dinamisme que envolta i abraça totes les associacions i entitats del barri amb ànim de promoure i difondre la cultura.

Associació de Jubilats i Pensionistes de Can Gibert del Pla

Maria Suñer

El passat mes de Juny, El centre Cívic Can Gibert va acollir la mostra de imatges del fotògraf Carlos Palacio, que va ser molt ben rebuda doncs ens mostra una realitat del barri.

Per Sant Joan com cada any es va fer un dinar al centre per celebrar la festa i per donar per acabades las activitats que se estaven fent al Centre . Ara acabat el estiu tornem de nou per presentar el nou curs que començarà el proper Octubre amb els cursos de Gimnàstica, Sevillanes, Ballem Junes, Descobrim el món digital , Costura cosint vincles, teixint

relaciones que afavoreixen la convivència i la solidaritat. Costura per la gent gran , espai on pots fer els teus projectes de costura ganxet o jersei.

També continuaran les caminades saludables amb col·laboració d'Ass Gent Gran Santa Eugenia i el suport del CAP de Can Gibert.

En el espai d'oci els diumenges quinzenalment vine a gaudir del balls amb música en viu i de les trobades culturals que ara seran els dimarts cada quinze dies amb diversos espectacles i presentacions.

PRESERVEN LA MEMORIA DE CAN GIBERT DEL PLA

El barri de can Gibert va néixer per pal·liar el barraquisme que hi havia a Girona sobretot a zones com Montjuïc i a les Pedreres. El barri va néixer als anys 60 de la mà del Patronat Benèfic de

la Santa Creu de la Selva que va ser creat el any 1955 i va muntar una empresa que construïa cases de planta baixa. Com el projecte no va funcionar es va decidir fer blocs de pisos i entre els anys 60 i 70 es varen construir uns 15 blocs de pisos que varen donar cabuda

a unes 1.000 familias. Can Gibert és un barri amb personalitat i vida pròpies, format per gent treballadora i amb un alt percentatge de migració. En els últims 30 anys el barri de Can Gibert ha viscut una transformació urbanística molt important, ha passat a ser una zona agrícola a ser un barri amb nous habitatges ,equipaments i zones d'esbarjo, de fet Can Gibert està edificat en una de las planes més fèrtils de Santa Eugenia.

Ara, actualment aquest barri està molt densificat, amb gent de ètnies diverses que conviuen tots en aquest barri i això porta de vegades a problemes de veïnatge. U na senyora gran un dia deia he crescut i viscut tota la meva vida al barri, i puc dir que he tingut una infantesa feliç per que estava en un barri segur i ple d'alegria, on vivia gent treballadora que l'únic desig que tenien era que els seus fills visquessin en un lloc tranquil, però, ¿ara 10 anys després

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

que hi ha?, això es el que molta gent es queixa, que el barri ha perdut embranzida i se senten deseparats dels polítics que no fan cas de les demandes del barri. Ara el barri te una guarderia escoles municipals ,camp de futbol ,piscina i servei de medicina el CAP, però falla la neteja dels carrers i espais públics i vigilància a segons quines àrees per això els veïns es queixen de que se senten abandonats per les autoritats.

El fotògraf Carles Palacio ha retratat el barri de Can Gibert en una iniciativa conjunta de la Comunitat del Güell i l'Associació de Veïns del barri , es va presentar el 25 de maig al Passeig de Sant Sebastià en memòria dels

50 anys del barri ,en aquestes fotografies reflexa molt bé l'esperit del barri i les seves gents.

A finals de Setembre, comença la 7a edició del festival mo-

nar'T2025 on un grup de artistes multiculturals pintaran els seus projectes en espais triats per gent del barri, on plasmen verdares obres d'art.

Esplai de Gent Gran de Sant Narcís

Tere Delgado Padrosa

El Barri de Sant Narcís Històric

El barri de Sant Narcís de Girona es va poder construir després d'expropiar els terrenys de tretze hortolans. Va ser un projecte de l'Obra Sindical del Hogar, dissenyat per l'arquitecte Ignasi Bosch Reig, arran de les inundacions de 1940 i de la manca d'habitatges que patia la ciutat.

Les cases i pisos es van poder adquirir gràcies a un préstec molt baix i a quaranta anys de termini (recordo molt bé que cada mes venia el senyor Casa-

novas amb una filla a cobrar). Això va ser un gran atractiu per posar les cases al mercat i afavorir-ne l'adquisició, primer pels funcionaris i també per animar molts treballadors i famílies modestes a tenir la seva pròpia vivenda.

Va ser inaugurat entre 1948 i 1951, i s'inspirà en les colònies obreres alemanyes. Són cases d'una o dues plantes, i altres de tres, totes amb el seu jardí privat, a més dels pisos de tres o quatre habitacions, cuina, menjador i un bany —no amb plat de

dutxa, sinó amb un bany complet que incorporava el bidet, molt innovador per a l'època. Totes les vivendes tenien cuines econòmiques que, juntament amb un dipòsit, permetien tenir aigua calenta. Eren vivendes totalment exteriors i amb habitacions àmplies.

Els carrers també tenien jardins i estaven plens de til·lers, fet que donava al conjunt un encant especial de ciutat jardí.

El centre del barri era la plaça porxada, on hi havia les petites

botigues de queviures, carnisseria, roba, merceria, barberia, peixateria, tabacs, bodega, pastisseria i moltes més —un total de trenta-cinc botiguetes que oferien de tot el que el barri podia necessitar. Una de les més recordades era la de la senyora Maria Ferrer, coneguda per tot-hom com la Maria de les Trenes. La seva botiga tenia de tot: roba i objectes diversos, tot col·locat en caixes pel terra, fet que feia difícil passar-hi, però ella sabia sempre on trobar allò que demanaves.

A més, hi havia el Casino, lloc de reunió on també es podia jugar i veure la televisió —que encara no era comuna a moltes cases— i gràcies al qual els veïns vam poder gaudir de la transmissió

del casament del rei Balduí de Bèlgica amb l'espanyola Fabiola de Mora i Aragó.

També hi havia l'església, on després de missa els veïns feien petites xerrades als jardins mentre els menuts —o no tan menuts— jugàvem. Al costat hi havia els locals parroquials, la petita escola pels infants (que es va tancar el 1971) i el teatre o cinema, on els diumenges feien sessions de cinema i, de tant en tant, algun concurs de cançó catalana. Durant molts anys, el nostre rector va ser mossèn Joan Mateu, conegut també com a mossèn Casola, que amb un crit era capaç de posar a lloc tots els joves i la canalla.

Els que hem tingut la sort de viure en aquest barri —de petits o no

tan petits— ens sentim privilegiats: pels jocs al carrer, pel perfum de les flors, per la nostra Festa Major amb aquell majestuós envelat al mig de la plaça, per l'elecció de la Pubilla, per la recollida d'andròmines per al foc de Sant Joan, i, com no, pels nostres primers balls particulars amb una Pepsi-Cola i algun petit mos, gràcies a les mares que ho controlaven i ens facilitaven el lloc: alguns a la barberia de la plaça, altres al garatge de la família Sidera del carrer Lleida, i algun més.

Anys més tard, amb l'arribada dels fogons de petroli i algunes estufes, la bodega del barri venia petroli per la porta del costat. Quan arribava el fred, les cues eren llargues per aconseguir aquell valuós producte. Més tard va venir el butà, i finalment el gas.

A Sant Narcís històric tots, poc o molt, ens coneixíem. Després de tants anys, tot i que molts han marxat per feina o matrimoni, cada dos anys es fa un dinar dels nens i nenes del barri on recordem anècdotes i vivències compartides. En aquest barri estimat hem crescut, ens hem fet grans, hem tingut fills i hem acomiadat els nostres éssers més estimats.

En fi, haver format part de la vida d'aquest barri ens fa sentir especials i orgullosos de ser... santnarcisencs.

Pàgines Viscudes

M.Rosa Pié Pont

Una nit de desembre de 1942 les a escales de la Catedral de Girona, un nen embolicat en un tros de manta plorava de fred i gana, malalt de bronquitis havia estat abandonat per qui no l'havia volgut més, desarrallat de cop del seu entorn. Aquest infant, que encara no caminava, va ser recollit per una monja de l'associació de la Sopa.

El seu estat era tan deplorable, la seva supervivència tan incerta, que quant va entrar a l'Hospici de Girona, només el van designar amb dues inicials N.N. Però aquest nen, flac i decaigut, va sobreviure.

Tristament, hagueren de passar tres anys, perquè algú s'adonés que mai ningú cridava per un nom aquella criatura. L'única reparació va ser un bateig ràpid, l'indispensable esquitx d'aigua gelada que donava dret a tres noms de pila: Diego, Vicente, Julián.

Va anar creixent, com una mala herba aferrada a la vida, a respirar cada dia l'aire que li tocava, a menjar les peles de faves velles que la misèria del franquisme li posava al plat hospicià.

Va aprendre a llegir mirant l'enciclopèdia Àlvarrez, a baixar el cap per suportar els cops de pala de fusta, a calmar la gana devorant pellofes de cacauet trobades al terra.

Van anar a treballar amb 14 anys, al carrer

Figuerola, rodant peces de ferro més grosses que el seu cos escanyolit, atemorit pels crits del capatàs que es negava a tractar bé un del hospici, un fill de ningú com li repetia a diari. Suportava humiliacions i els maltractaments. Però sofria de no tenir més identitat que la de Diego. La manca de cognoms l'estigmatitzava, el degradava socialment.

Finalment, adult ja, un cop de sort va fer que l'administració li deixés triar-se un nom. Va escollir Dídac Nadal Blanc, perquè el Nadal sempre és blanc, li agradava repetir.

Avui en Dídac ha marxat, tan discretament com ha viscut, envoltat de les seves estimades dona i filla, deixant-nos per memòria la seva història.

L'Hospici Céline Mutos

Aquesta trista història també té un altre de feliç, quant tenia 25 anys va conèixer l'Annita Bosch, ella 22 anys. Es van casar el mes de juny de 1970 a San Aniol de Finestres la festa de casament molt alegre i feliç amb família i amics. L'any 1971 va néixer l'Ariadna, a partir d'aquí va ser l'home més feliç del món, havia format una família.

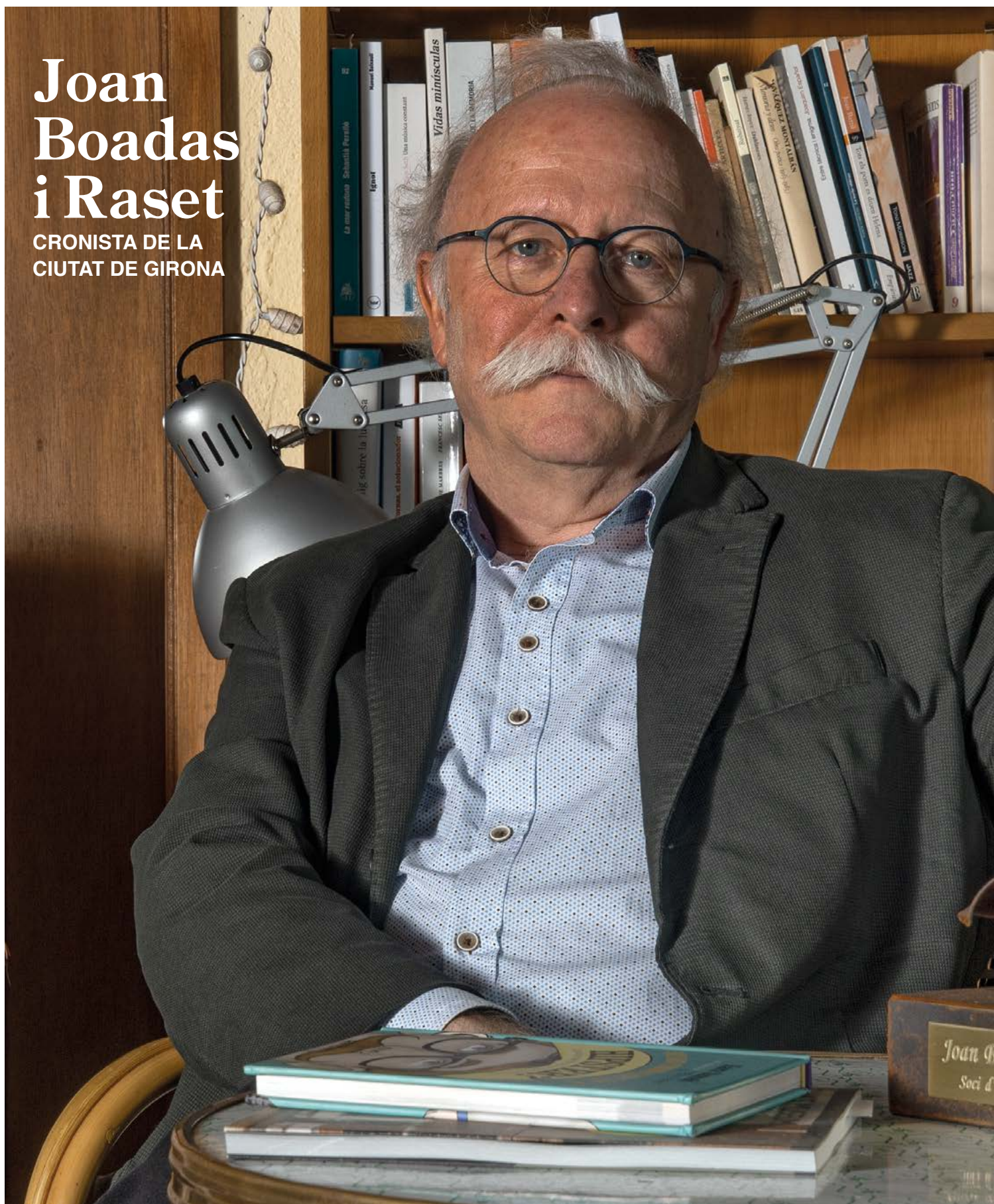
Va morir 19 d'abril del 2021 a l'edat de 79 anys.

Els records guarden l'essència

Joan Boadas i Raset

CRONISTA DE LA
CIUTAT DE GIRONA

**LA FRAGILITAT
DE LA NOSTRA
MEMÒRIA, PERSONAL
I COL·LECTIVA,
QUEDA COMPENSADA
PER L'EXISTÈNCIA
DELS DOCUMENTS
QUE ESDEVENEN
EL PÒSIT DE LA
MEMÒRIA QUE ENS
PERMET CONÈIXER
EL QUE ELS ALTRES
JA HAN CONEGUT**

Pere Heras i Montal

El senyor Joan Boadas i Raset, cronista oficial de la ciutat de Girona des de 2023, que ha estat arxiver municipal de Caldes de Malavella, Salt i de Girona durant més de tres dècades. Cap de l'àrea de Cultura i Educació de l'Ajuntament de Girona, cap de Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions (SGDAP), director del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) i gerent de la Fundació Museu del Cinema. També ha estat President de l'Associació d'Arxivers de Catalunya i vocal de Relacions Internacionals, president de la Coordinadora d'Associacions d'Arxivers de l'Estat espanyol (CAA), entre altres càrrecs, i des de 1996 ha participat en diferents òrgans vinculats al Consell Internacional d'Arxius (ICA). El 2022 va rebre els dos màxims reconeixements atorgats per la comunitat arxivística internacional: l'*Emmett Leahy Award* i l'*ICA Fellow*. El 2023 va ser nomenat primer soci d'honor de l'AAC. Autor del llibre "HISTÒRIES D'ARXIVER", presentat el 8 d'octubre passat.

Vostè, que ha estat tants anys arxiver, ens podria dir per què són tan importants els documents?

Des del meu punt de vista, els documents, i allò que avui en diem les dades, tenen una importància transcendental. Ho exemplificaré amb la situació que viuen aquelles persones que tenen trastorns greus de memòria, posem per cas Alzheimer. Si ens hi fixem, una de les conseqüències d'aquesta malaltia és que aquelles i aquells que la pateixen tenen greus dificultats per recordar el seu passat, però també per imaginar el seu futur. Podem dir que estan obligades a viure només en present. Si això ho traslладem a l'àmbit social ens adonem que les societats han creat sempre grans dipòsits de memòria, -arxius, biblioteques, museus-, per tal de recordar el seu passat i, gràcies a això, poder imaginar el seu futur. I s'ha fer així perquè la fragilitat de la nostra memòria, personal i col·lectiva, queda compensada per l'existència dels documents que esdevenen el pòsit de la memòria que ens permet conèixer el que els altres ja han conegut, veure el que els altres ja han vist, pensar el que els altres ja han pensat. I els que vindran, coneixeran, veuran i pensaran moltes de les coses que ara nosaltres coneixem, veiem i pensem.

En aquest llibre que acaba de publicar, ha hagut de recórrer a la consulta de documents?

Naturalment, perquè, i pot semblar exagerat, sense documents, sense dades, no hi ha coneixement. És clar que durant segles, la transmissió oral del saber ha permès que la humanitat avancés. Des de fa molt de temps, però, la complexitat i la radical especialització, han obligat a fixar aquests coneixements, de les tauletes d'argila als documents electrònics, per tal d'assegurar-ne la seva preservació i difusió.

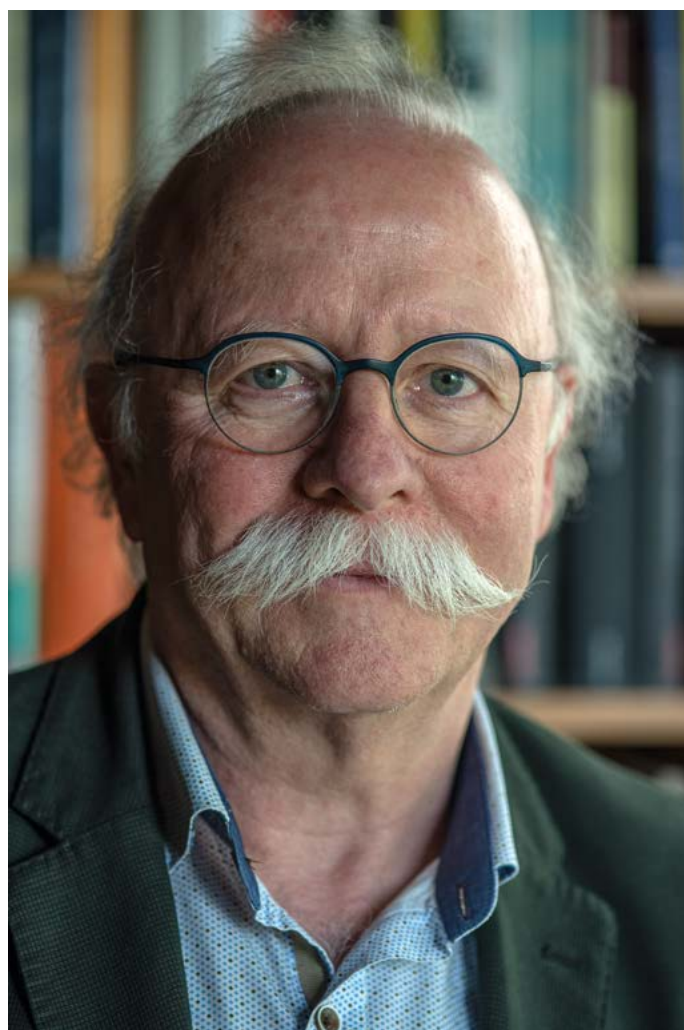
I, a l'hora d'escriure aquest llibre, que a grans trets podríem vincular a unes memòries professionals, he recorregut a la informació que contenen els documents de manera permanent. M'he exigit absolut rigor a l'hora d'escriure els diferents capítols i això ha volgut dir contrastar el que em deia la meva memòria que, com en la majoria de persones, sempre sol ser inexacte i massa capriciosa.

Què hi llegirem en aquestes "Històries d'arxiver"?

Com deia, el llibre és un repàs a moltes de les activitats que he hagut de desenvolupar en el transcurs de la meua carrera professional, una semblança a persones que he conegut i un record a d'altres que ja ens han deixat.

Els cinquanta-quatre capítols que conté s'inicien amb el meu record a l'escola de primària del meu poble, Riudellots de la Selva. Allí ja hi vaig viure el contrast entre un mestre més que afí, entusiasta, del règim franquista, i una mestra, formada a la República que a partir d'un moment determinat ens va acollir i ens va obrir les portes del coneixement. Faig esment, també, als meus primers anys d'arxiver, a Caldes de Malavella i a Salt i, a partir de l'any 1990, la meua vinculació directa a l'Arxiu Municipal de Girona (AMGi).

Trenta-dos anys de treball ininterromput en una empresa poden donar molt de joc, i més en una ciutat com la nostra que, en molts àmbits, però també en el cultural, va patir unes impressionants trans-

formacions. La sort que els dos alcaldes i les dues alcaldesses amb les que vaig treballar en aquestes més de tres dècades, em permetessin participar en els diferents projectes que s'anaven desenvolupant, ha fet possible que estigués molt a prop d'algunes de les decisions que es van adoptar en cada moment: l'adquisició de la col·lecció Tomàs Mallol, la creació del Museu del Cinema, la negociació de la Casa Masó, l'adquisició de la col·lecció Rafael i Maitte Santos Torroella, el conveni amb la República de les Illes Marshall per a la digitalització del fons audiovisuals del Tribunal de Reclamacions Nuclears,

El llibre és un repàs a moltes de les activitats que he hagut de desenvolupar en el transcurs de la meua carrera professional, una semblança a persones que he conegut i un record a d'altres que ja ens han deixat.

la declaració del Llibre del Sindicar Remença de 1448 com a Memòria del Món per part de la UNESCO i un llarg etcètera de projectes i actuacions.

El llibre recull també les negociacions amb diferents persones i entitats amb l'objectiu d'ingressar els seus documents a l'AMGi, dels quals destaco els vinculats a Carles Rahola, Miquel Santaló, Adelina Cortina, Miquel de Palol, Antònia Adroher, Emili Blanch, Laureà Dalmau, Josep M. Corredor, Ferran Rahola, etc. Republicanes i republicans que varen patir les doloroses conseqüències del franquisme.

Un darrer bloc es refereix a la vocació internacional que ha tingut l'Arxiu de la ciutat que ens ha portat a col·laborar en diferents organitzacions, a participar en congressos i conferències arreu del món i a obtenir recursos econòmics per a desenvolupar projectes en benefici del conjunt de les gironines i els gironins.

Quina importància tenen els fons documentals que conserva l'Arxiu Municipal de Girona (AMGi)?

El que dona rellevància a un arxiu no són els elements individuals, tractats com si fossin una peça única. Jo sempre dic que els documents són fets per administrar, no per agradar. I en aquest sentit, allò que és transcendental és que les sèries de documents tinguin continuïtat i es perllonguin en el temps. Hi podem posar un exemple: des de mitjan segle XIV i fins al dia d'avui, el "nostre" arxiu conserva pràcticament de manera ininterrompuda els llibres que contenen les actes de les reunions dels responsables del govern de la ciutat: Manuals d'acords se'n deien fins al segle XIX, Llibres d'Actes del Ple fins al dia d'avui. L'Arxiu custodia centenars de metres lineals de documentació amb origen a l'època medieval, milers de pergamins, lletres reials, llibres de privilegis. I no ens hem d'oblidar de la documentació dels pobles annexionats, si us plau per força, com Palau-sacosta, Sant Daniel i Santa Eugènia, ni dels milions de fotografies, milers d'hores de documents audiovisuals i sonors, milions de pàgines de diaris de la ciutat, etc.

I allò que em sembla remarcable és la voluntat que sempre s'ha tingut des de l'Arxiu de divulgar el seu contingut, de fer-lo accessible a totes aquelles persones que hi puguin estar interessades que, avui gràcies a la digitalització i la tecnologia són a disposició de manera permanent.

No hi ha cap dubte que la memòria de Girona es troba en bones mans i que un dels reptes actuals és garantir per a les generacions futures la preservació del nostre present digital.

Moltes gràcies senyor JOAN BOADAS i RASET per les seves amables respostes que ens ajudaran a comprendre la gran importància que tenen els arxivers, sense la seva tasca no disposariem de la informació que ens proporcionen els arxius i desconèixeríem la nostra història. També fer esment que l'autor de les fotografies que il·lustren aquesta entrevista es JOSEP MARIA OLIVERAS, també per ell el nostre agraïment.

30 anys de Artesania al Pont de Pedra a Girona

Maria Rosa Pié Pont

El Pont de Pedra de Girona és un dels llocs més emblemàtics del barri vell, és una vista panoràmica del riu Onyar amb les cases acolorides, la imatge més important de Girona la Catedral i la Basílica de Sant Feliu. .. Girona enamora.

El Pont de Pedra és un pont que travessa l'Onyar al seu pas per la ciutat de Girona que forma part de l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Va ser construït amb pedra i sense gaires elements ornamentals entre els anys 1850-1852 durant el regnat d'Isabel II.

L'any 1995 per les Festes de Sant Narcís i Fires de Girona, va ser el primer any que es van instal·lar les parades d'artesans en aquest Pont de Pedra.

Des d'aleshores els artesans han continuat exposant cada dissabte i per festes populars, les Fires de Girona i les Festes de Nadal. Sempre han tingut molt bona acollida i han mantingut uns clients que saben valorar el seu treball d'imaginació i les hores que hi dediquen.

Aquest any s'han complert 30 anys, i una pancarta a la façana del Pont ens ho feia saber. Vaig tenir la curiositat de parlar amb la persona que representa el grup, Ivan Prados, president del col·lectiu de artesans.

Ivan Prados: fa 14 anys que dissenya i confecciona peces úniques amb tècniques de patchwork necessers, estoigs de diferents mides i utilitats, dibuixos brodats a màquina i personalitzats. Creat per la seva imaginació.

Pedro Juan Fernández: vidrier, fabrica peces de decoració com gambes, meduses, sabates, i també es complementa amb bijuteria com penjolls, arracades i anells.

Montserrat Jiménez: de Palafolls, dissenya i confecciona complements per bebès, com pitets, capes de bany, canviadors, bolquers i també compreses... braçalet de lactància etc. ella amb 6 anys ja demostrava una afició a cosir, de més gran va fer estudis de patronatge, però mai s'hi va dedicar plenament. Fa 4 anys que està a les parades del artesans del Pont de Pedra i és molt feliç fent el que li agrada.

Sònia Recio: Dissenyadora; confecciona abrics i armilles amb teixits de tapisseria, també fa bandoleres reciclades i altres.

Belen Herrera: Fa peces de bijuteria amb el pinyol de l'alvocat, com collars, arracades, braçalets combinats amb macramé.

Sanata Daou: Confecciona roba amb teixits africans, com camises, quimonos, turbants, barrets..

Ramon Ribas: Joier; dissenya i fabrica peces de plata com arracades, anells...

Montserrat Conesa: Pinta paper de Guàrdia amb pintures a l'oli sobre una base d'aigua, llavors enquaderna àlbums de foto, llibretes, agendes, punts de llibre..

Ana Rodoway: Fa xals de ganxet, ara en aquest temps tions de Nadal, i per «Temps de Flors» flors de ganxet.

Jordi Vivanco: Dissenya i produeix peces amb resines que combinat amb plata les converteix en penjolls, aracades, braçalets..

Gemma Dolo: Dissenyadora; confecciona bosses úniques, bandoleres, ronyoneres..

Òscar Pina: il·lustrador, dibuixa i pinta làmines amb aquarel·la de coses emblemàtiques de Girona, com quadres, targes, punts de llibre...

Isabel Ollé: Dissenya i produeix, agulles de cap amb diferents formes, llargades i puntes tenyides amb tints de colors envernissats.

La conversa amb amb l'Ivan i la Montse, molt agradable. Estan contents de la relació i el tracte que els hi ofereix l'Ajuntament. No va ser possible parlar amb tots els altres artesans, només cal dir que tots estan molt motivats per fer aquesta feina i que gaudeixen d'una activitat molt reconeguda i valorada, que hem de cuidar, doncs estem perdent les nostres arrels, costums i també els oficis de tota la vida.

Per mi ha estat un plaer conèixer de prop tots aquests artesans i també fer-ne un relat i que sigui un petit homenatge al seu treball reconegut « Com artesans de Girona.»

Preservem la memòria

Josep Maria Castanyer Darnés

Els records acumulats per les persones, recopilats amb més o menys ordre i criteri, conformen la memòria, que diríem que és inventariable, i pot ser un valuós recull d'informació, a nivell personal, de les pròpies vivències (biografia), i posats en un context comú com va ser la guerra, generacional en relació a les modes, l'entorn esportiu, de l'espectacle, la música, de l'àmbit escolar, els transports de l'època, el món del treball, la vida domèstica, la política, etc... sempre situant la narració en el passat, és essencialment, la memòria individual i/o compartida, col·lectiva, un autèntic fons per ser recollit i arxivat.

Si ho mirem bé, els records tenen un defecte: no solen ser degudament documentats i pateixen de manca de rigor, han estat sotmesos a la pròpia censura, són subjectius, quasi sempre els hem sotmès als nostres codis inconscients, podríem dir que a l'hora de recordar ens ho fem venir bé, per tant aquests records podríem dir que a vegades estan una mica tergiversats, contaminats. Tot i així, ens fan perfectament la funció d'articular el nostre relat i recreen moltes vegades la nostàlgia de manera dolça i entranyable.

Recentment a Pont Major hem tingut la sort de poder aplegar un grapat de testimonis que ens han prestat els seus records i els hem agrupat en diferents temàtiques en un documental que relata com era i com és el barri en el seu record, en la seva memòria.

Com hem dit abans el resultat no té la rigorositat d'una crònica històrica documentada, però, sí que té en canvi la frescor, l'espontaneïtat i l'emoció que hi posen cadascun dels testimonis.

A finals de la primavera d'enguany es va estrenar i presentar a la Sala Truffaut el documental Preser-

vem la Memòria, i a començaments de juliol es va presentar als veïns del Pont en el marc de la Festa Major en dues sessions de cinema a la fresca. Entre les dues parts sumen 2 hores i 37 minuts de projecció.

El format és una successió d'entrevistes gravades amb vídeo amb un muntatge exquisit que enllaça un testimoni amb l'altre, intercalant imatges relacionades amb els indrets i fets relatats amb sintonies escollides i amb un muntatge cinematogràfic de primer ordre a càrrec del realitzador Quim Paredes. Fins i tot vàrem poder reproduir fragments d'una entrevista realitzada a la Teresa Cruset nascuda l'any 1900 i que des de 1912 vivia al Pont Major i que per tant va viure de primera mà la Guerra Civil amb 36 anys d'edat. Quan es va enregistrar l'entrevista en tenia 103, i va viure fins als 108.

Esmento aquest fet no perquè s'hagi de reproduir necessàriament en d'altres barris o poblacions, sinó, per el patró que pot significar fer possible que hi hagi espais per la tertúlia entre persones grans -persones amb experiència-, amb gran bagatge de vivències, capaces sens dubte d'enriquir la memòria històrica a través de la transmissió oral.

Ara per ara es podria fomentar que en els casals, centres cívics, i espais de les associacions de gent gran es creessin grups de reunió i tertúlia on les persones poguessin evocar i esplaïar-se en els records i la memòria. Després trobaríem la manera de ordenar i guardar tot el contingut de vivències que acabarien conformant la memòria oral, històrica en el seu àmbit concret.

Passejant per el Barri Vell de Girona

Maria Rosa Pié Pont

Els dies de núvols i pluja fina conviden a passejar per els carrers del Barri Vell de Girona, m'agrada resseguir els carrers i places que conec bastant dons jo també visc en aquest entorn, però sempre hi ha alguna cosa que en crida l'atenció, sigui una casa, una porta un establiment antic, una imatge encastada en una paret o una font amb alguna inscripció de referència.

Conec bé la font dedicada a Mossén Cinto Verdaguer, a la vora de la Plaça Catalunya entre els carrers Albareda i del Vern, no tenia presa només mirava aquella font antiga; els arbres i bancs convidaven a seure i contemplar aquella imatge per fer-hi una foto. En aquell moment, vaig descobrir un petit rètol amb el nom de: Placeta de Mercè Huerta i Busquets» Figueres 1929-Girona 2015.

Va ser per mi, una gran sorpresa i, al mateix temps, una satisfacció personal veure el seu nom en homenatge a la seva vida de pintora Catalana de formació autodidàctica. Vaig tenir la sort de tractar-la personalment i en plau escriure aquesta petita ressenya que jo desconeixia. En el seu moment, sembla que l'Ajuntament de Girona ho va fer saber a les autoritats i Fundacions RAFEL MASÓ, UNESCO, FITA i d'altres institucions de la ciutat.

Seguin la meva passejada i seguin el mateix camí entre la Pujada de les Pedreres i el carrer de les Beates: un altre rètol amb el nom Plaça de Narcís-Jordi Aragó i Masó 1932-2016. Periodista, advocat i escriptor català. Membre de: Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de San Jordi.

Es tracta de dos espais propers, símbol de la proximitat que unia també la parella casada des de l'any 1961. A més, estan a una passejada del lloc on vivien, la Casa Masó, al carrer ballesteries. Actualment Casa Museu Rafel Masó.

Narcís-Jordi Aragó i Masó, va morir 1 any 1 mes i un dia després de Mercè Huerta i Busquets. Es sorprenden les històries de la vida i les coincidències que trobem sense buscar-les.

Plaça de Narcís-Jordi Aragó i Masó, Girona

Plaça de Mercè Huerta i Busquets, Girona

Llum, vivències, fe, misteris i records flanquegen Girona per Nadal

Carme Subirana Pla

Un viatge entre el present i el passat, això és Nadal, on les llegendes i tradicions es barregen amb l'esperança del futur. Època de connectar amb les arrels, àpats amb família, la dolçor dels torrons, amb la cultura, amb la comunitat. Pessebres vivents, en pobles propers, pastorets, cantades de nades, cavalcades de Reis que omplen els carrers de màgia davant d'aquells infants que recullen els caramels i somien esperançats que els entregaran aquelles coses que han escrit en una carta, botigues ben engalanades, i llums amb formes ben curioses que creen un clima de festa i celebració, i mercats en places i carrers.

A un ritme que cerca ser pausat, a vegades sense aconseguir-ho, i diferent, la ciutat viu aquestes festes hivernals, amb la màgia que neix de la memòria i dels detalls que fan de la vila un indret idoni per festejar unes festes tradicionals tan icòniques i senyalades per la majoria de la població. Caminar pels seus carrers és com obrir un llibre, a cada cantonada s'observen llums, pessebres, i aparadors amb neules i torrons, un carrer fa olor de dolços, un altre de pa fornegat, un altre de cafè recent fet... La decoració dels carrers, amb llums figuratives, aporta alegria i màgia a uns edificis que mostren el seu caràcter perdurable, solemne i escultural. I la catedral, que ho vetlla tot; amb la seva majestuositat, mira cap al cel, amb una il·luminació que la fa brillar encara més. Qui l'observa detalladament, hi pot trobar la gàrgola de la bruixa convertida en pedra, càstig d'un nadal antic. S'explica que una dona que llençava pedres als fidels va ser condemnada a convertir-se en gàrgola. Durant aquestes dates alguns diuen que la seva silueta cobra vida sota la llum tènue dels fanals. També es recorda el cul de la lleona que segons la tradició, cal besar si vols tornar a la ciutat, una promesa que alguns fan

per tornar a gaudir de tot allò que ofereix. A les places, Pont de Pedra, i altres indrets, els mercats brillen amb artesia i somriures, la gent abrigada busca aquell regal per fer felices a persones estimades. El tió, aquest tronc simpàtic amb barretina que caga regals després d'una bona cantada, la nit abans de nadal, espera pacient a les cases dels gironins, alimentat pels més petits. Ells no hi entenen de consum, només volen aquells regals que el tió caga a cops de bastó carregats d'innocència. Nadal també és temps de records, celebracions religioses i d'arrels, de llegendes que no caduquen, de mirades que abracen, de trobades, silencis i esperances que viuen en l'aire.

El Nadal destaca per ser aquesta època plena de moments feliços, endebades impostats, a vegades reals, on en destaquen les tradicions i costums. El respecte a les llegendes, algunes de les quals han passat de generació en generació, i altres que tot i que han sobreviscut al temps són un xic desconegudes per molts dels habitants de la ciutat, és un fet. Els gironins i gironines es preparen per viure moments de celebració religiosa i festiva, passegen per la ciutat i a vegades descobreixen espais que desconeixien i que han estat testimonis de fets d'altres temps. Cada racó expressa una història amagada que segurament molts desconeixem.

Així, la ciutat combina la celebració de les festes de tradició cristiana amb elements més costumistes i folklòrics propis, que la fan única.

Com a llegendes podem esmentar: **"La fada de Girona"**, una dona de gran bellesa amb poders curatius i màgics, que és un esperit protector que vetlla per la ciutat i apareix durant l'època de Nadal per protegir els habitants de les adversitats i portar prosperitat per l'any que s'enceta; segons s'explica, aquesta fada vivia amagada a les profunditats dels boscos o en una cova prop del riu Onyar. També s'apareix en temps difícils per ajudar els habitants, durant guerres i epidèmies.

A prop de la Catedral hi ha **“La casa dels canonges”**; un dels canonges que hi vivia va caure en la temptació d'enamorar-se d'una jove noble. La família d'ella va recloure-la i ell, penedit, es va tancar a la casa per sempre. A les nits de lluna plena encara se sent el seu lament. La seva misteriosa campana es diu que per aquestes dades emet sorolls estranys.

“La Font de Sant Narcís”, senzilla però simbòlica, acull una escultura del Sant, patró de la ciutat. Sant Narcís és famós per haver defensat Girona durant el setge francès; i, durant la invasió dels moros, mentre la ciutat estava sent destruïda, el Sant va protegir als seus habitants fent sortir aigua d'una font que donava valor i força als defensors de Girona. La font de Sant Narcís està situada prop de l'església i és considerada un lloc miraculós i les mosques són un símbol de protecció.

El **“Pont de ferro”**, Pont de les peixateries Velles, és un pont icònic que va ser construït per la companyia de Gustave Eiffel, abans que fes la Torre Eiffel. La llegenda urbana explica que porta bona sort creuar-lo mentre es pensa un desig, però només si no et gires fins arribar a l'altre costat. Aquests pont uneix realitats diferents de la ciutat, la Girona antiga, barri vell, call jueu, catedral... i la més moderna, carrer Santa Clara, carrer Nou... També es comenta que a les nits sense lluna apareix una figura fantasmagòrica que recorre el riu Onyar avisant als habitants de perills o presagis.

Tot i que la seva relació amb les festes nadalenques es presenti allunyada, hem de recordar la llegenda de **“Sant Narcís i les mosques”**, que és de les més conegudes. Durant la invasió francesa comandada pel rei

Felip l'Ardit, les tropes, després d'una dura resistència, van aconseguir entrar a la ciutat, i entre saquejos i destrosses, van profanar la tomba de Sant Narcís, ubicada a l'església de Sant Feliu, però just quan van obrir el sepulcre, a més del cos incorrupte del sant, van sortir-se milers de mosques negres i furioses que van picar als soldats francesos, provocant-los ferides mortals i una epidèmia estranya que s'estenia ràpidament. L'exèrcit, espantat i aterrat, va fugir, abandonant el setge. Al segle XVII es deia que el miracle va passar de nou, defensant Girona d'un altre atac.

La llegenda del **“Cul de la Lleona”**, divertida i popular, relata que a la plaça de Sant Feliu, just davant de l'església, hi ha una columna de pedra amb una petita estàtua d'una lleona. Aquesta escultura formava part d'un antic hostal medieval anomenat “La Lleona”, que va desaparèixer fa segles, però amb el temps la figura ha esdevingut un símbol popular de la ciutat. Fa uns anys, es va instal·lar una rèplica per protegir l'original. Els visitants i turistes que vulguin assegurar-se tornar a la ciutat han de fer un petó al cul de la lleona, ritual curiós i simpàtic.

La lleona somriu al que torna a fer-li un petó, les pedres de Sant Feliu recorden processons antigues i els balcons esperen els Reis amb fanalets i galetes a punt.

Llegendes, celebracions religioses, àpats copiosos, pessebres, caga tions, compres, a vegades desafortunades, regals pels més petits i també pels grans, descans i alegria, són algunes de les paraules que poden definir uns dies hivernals que any rere any fan de Girona, una ciutat amb caràcter, fantàstica i enlluernadora.

Plenari Consell Municipal de la Gent Gran

Ajuntament de Girona

Pere Heras i Montal

El passat 30 de setembre de 2025, a la Sala de Plens de l'Ajuntament de Girona, tingué lloc el Plenari del Consell Municipal de la Gent Gran.

Com es habitual, després de la obertura i presentació de l'acte pel Senyor Alcalde de la ciutat, s'explica les activitats fetes per les Comissions del Consell.

A continuació hi hagué uns parlaments a càrrec del Sr. Alcalde, Regidores i Tècniques de l'ajuntament referents a qüestions relacionades amb el col·lectiu de gent gran.

La senyora Gemma Martínez, regidora de Ciutat que cuida, va fer una interessant dissertació que intentem resumir a continuació.

Balanç anual i reptes de futur – Girona, ciutat amiga, inclusiva, cuidadora i participada

- **Girona s'incorpora a la Xarxa Mundial de Ciutats Amigues de les Persones Grans (OMS) (2024), fet que marca un punt d'inflexió en les polítiques**

municipals de gent gran i obliga a repensar la ciutat des de la mirada de les persones grans.

- Es consoliden **4 pilars estratègics** per a les polítiques municipals:

1. **Ciutat amiga**
2. **Ciutat participada**
3. **Ciutat inclusiva**
4. **Ciutat cuidadora**

Girona, ciutat amiga

- Procés de **diagnosi participativa en 8 àmbits clau** (habitatge, mobilitat, salut, serveis socials, drets, oci, etc.) amb ciutadania, entitats, experts i consultors.
- **Fase propositiva** prevista per 2025–2026 amb dinàmiques als barris per elaborar el **Pla de Ciutat Amiga**.
- Impuls de **campanyes de sensibilització i drets** (amabilitat, lluita contra l'edatisme, taula contra el maltractament, Bus Amable, Comerç Amic...).
- Més de **500 participants** al cicle de conferències sobre envelliment al segle XXI.

**El Consell Municipal de la Gent Gran
es consolida com a motor de la ciutat amiga, amb tres comissions actives,
la revista *El Roure* en creixement i preparació d'una Diada renovada el 2026.**

- Promoció d'**intergeneracionalitat i drets** com a eix central de les accions futures.

Girona, ciutat participada

- Reforç dels **casals i associacions de gent gran**: augment de pressupost de 65.000 € a 90.000 €, noves bases de subvenció més àgils.
- **Més de 3.000 participacions** acumulades en més de 120 activitats setmanals (físiques, cognitives, culturals i socials).
- Prevista incorporació d'un **tècnic de suport als casals i entitats** (2026) per millorar la coordinació i la xarxa d'activitats.
- Impuls de la **Xarxa de Casals** i coordinació amb altres àrees municipals.
- **El Consell Municipal de la Gent Gran** es consolida com a motor de la ciutat amiga, amb tres comissions actives, la revista *El Roure* en creixement i preparació d'una **Diada renovada el 2026**.

Girona, ciutat inclusiva

- El **SAGGID incorpora la dimensió de discapacitat** (SAGGID+D), reforçant l'autonomia i el dret a l'accessibilitat universal.
- Treball a la **Taula pel Dret a l'Accessibilitat** i incidència en voreres, residus, espais públics i esdeveniments (trams reservats, Espai Calma, etc.).
- **Punt d'Acompanyament a la Vida Independent** en preparació per novembre, per millorar l'accés a la informació i reduir l'escletxa digital.

Girona, ciutat cuidadora

- **Reforç pressupostari** de més d'1.000.000€ per ampliar la cobertura del SAD, teleassistència i transport adaptat.

- Extensió del programa "**Sempre Acompanyats**" a tots els barris, per combatre la solitud no desitjada amb implicació veïnal i d'entitats.
- Impuls del **projecte Ciutat Cuidadora** per acompanyar millor en l'etapa final de la vida i el dol.
- Millora del **banc d'ajuts tècnics** i coordinació amb entitats (Creu Roja, MIFAS, Multidiscapacitats).
- **Suport a persones cuidadores** mitjançant espais d'acompanyament específics.
- Inici de treball per **millorar la relació residències-comunitat**, amb visites i acords amb centres del territori.
- **Ampliació dels refugis climàtics** i accions innovadores: gratuïtat d'accés a piscines per a gent gran en onades de calor (114 persones beneficiades) i obertura pilot d'espais socials a l'agost (217 participants).

Tancament

- S'han posat les bases d'**una ciutat amiga, inclusiva, cuidadora i participada**, amb un gran volum de feina feta però també amb nous reptes al davant.
- Es destaca el **paper actiu i compromès de les entitats, casals, consell i ciutadania** com a peça clau per construir aquest model de ciutat.
- Es fa una **crida a mantenir la implicació i el compromís col·lectiu**, situant l'experiència de les persones grans al centre de les polítiques municipals.
- **Agraïment a totes les persones i entitats per la seva participació i implicació** al llarg de l'any.

A continuació hi hagué el torn de Precs i Preguntes, i tanca l'acte el Senyor Alcalde agraïnt la assistència i participació a tothom.

Girona i la Gent Gran

Josep Maria Saiz Garcia

Fent un repàs a les realitats dels nostres dies envers l'actuació de les societats i països del món referida a les persones que formem part de la "GENT GRAN" hem volgut recordar els primers moments en els que les persones representants dels diferents Estats van tenir presents l'envelliment de la societat, donat la major longevitat de les persones de la mateixa. Els elements negatius més comuns són la malaltia i pèrdua de capacitats físiques i mentals, la falta d'autonomia personal i/o dependència, la poca productivitat o càrrega per a la societat. Aquesta visió social negativa de la vellesa afecta les actituds de les persones envers la gent gran i també la seva pròpia auto-percepció. L'Edatisme fa referència a com es pensa, com se sent i com s'actua envers les altres persones o envers nosaltres mateixos per motius d'edat. Quan es parla de persones grans, moltes vegades es fa utilitzant prejudicis i discriminació envers elles. La discriminació per motius d'edat, és un problema a nivell mundial que té greus efectes en la població afectada, tant pel que fa a la salut física com de salut mental.

Volem tenir en el record el moment en que ja al segle passat els països del món van pensar en l'envelliment de la mateixa societat, i, concretament a partir del mes de desembre de 1990 l'**Assemblea General de les Nacions Unides** va proclamar l'1 d'octubre el DIA INTERNACIONAL DE LA GENT GRAN amb la finalitat de rescatar i resoldre els problemes que poden enfrontar-los a la resta de la societat.

A partir de llavors es creen diferents institucions internacionals, aconseguint la inversió en polítiques o infraestructures destinades a la creació de ciutats

amigables amb les persones grans, habilitant a aquestes a envellir de forma digna i segura, a decidir a on volen fer-ho i a continuar amb el seu desenvolupament personal i professional, així com a partici-

par de la vida comunitària i conservar la seva autonomia. Els últims anys, els països membres de l'ONU han tingut present el canvi demogràfic que s'està vivint a nivell mundial dins la població de les persones de la tercera edat, ja que l'augment ha estat tan ampli que el pronòstic de l'actualitat prediu que per a l'any 2050 les persones que pertanyen a la tercera edat superarà a la població dels menors; i queda clar que aquesta realitat és conseqüència de les millores en l'àmbit de la salut i qualitat de vida en general. Tot això exigeix als governs la creació de programes i actuacions que motivin a aquestes persones grans a continuar actives essent part positiva dels assumptes propis de la comunitat de la qual formen part.

Referent a les comarques gironines així com a diferents institucions provincials ja es troben en ple funcionament organismes públics els quals participen en que la nostra societat formi part de l'atenció social envers els problemes que la gent gran pot tenir per qüestions d'edat i possibilitats físiques personals.

Respecte a la ciutat de Girona podem dir que és una ciutat que es preocupa de la inclusió del les

L'edat no limita els dret de les persones grans" en referència als diferents aspectes que envolten a aquesta part de la societat.

persones majors i determina com envelliran. Els incentius i les barreres que modifiquen les oportunitats, les decisions, el comportament i l'experiència d'envellir. Els entorns amigables amb les persones grans estan dissenyats per atendre les necessitats de la gran diversitat dels mateixos, promoure la seva salut, autonomia, inclusió i contribucions en totes les esferes de la vida comunitària, respectar les seves decisions i opcions d'estil de vida i anticipar i respondre amb flexibilitat a les necessitats i preferències relacionades amb l'envelliment.

En aquest sentit, el propassat dia 1 d'octubre es va celebrar a l'AUDITORI VIADER de la Casa de Cultura de la nostra ciutat, organitzat per l'Associació Intercomarcal de CONSELLS DE LA GENT GRAN de COMARQUES I MUNICIPIS DE GIRONA i DIPSA-LUT l'acte referit a la Gen gran: **"L'edat no limita els dret de les persones grans"** en referència als diferents aspectes que envolten a aquesta part de la societat. Es va parlar dels drets que com a persones components de les mateixes poblacions i famílies que els envolten han de poder gaudir. Entre d'altres: Dret a la formació com a continuació de l'activitat en la seva vida anterior; Dret a la no discriminació intentant difuminar les actuacions socials envers la discapacitat, edat, situació econòmica i altres, així com la participació política i cultural; Dret a exercir lliurement dels dret de participació política, oci i cultura i a la pràctica religiosa o espiritual i també a la continuïtat assistencial i sanitària així com a la protecció referida al maltractament familiar, públic i institucional.

No podem oblidar la feina feta mitjançant les nostres ASSOCIACIONS DE LA GEN GRAN de la ciutat així com el Centres Cívics que funcionen a les diferents barriades per a persones grans que intenten ajudar en lo que es pot a les institucions de la ciutat i entorn. Una sèrie d'activitats programades i organitzades per l'equip directiu fan possible una relació més completa. En aquest sentit unes persones jubilades han format un grup d'havaneres

amb la finalitat de anar a les diferents Associacions i Centres d'acollida de la gent gran. El grup del qual estem parlant s'anomena "UNITS PER L'HAVANERA", format per gent jublada i sota Patrocini de l'Espai-CAIXA. Actualment continua intervenint de forma exclusiva i totalment altruista en aquests llocs dels que estem parlant, tenint la satisfacció de contemplar la participació dels assistents a la cantada, aconseguint uns moments de joia i felicitat en gran part de la gent gran que ha estat present. Aquesta joia i felicitat acompanya internament i externament al grup aportant felicitat i goig en el seu pensament i record.

Dones de Girona en el record

Montserrat Guanter Salart
Pensionistes de CCOO de les Comarques Gironines

Joaquina Tomàs i Serra
(Girona 17 febrer de 1930 - 17 maig de 2025).

Aquesta entrevista es va fer el desembre del 2021, i ens va demanar que no es publicués fins que ella no hi fos. Ho hem respectat i complert, aquest maig passat va morir i per tant podem publicar el que ella mateixa ens havia explicat.

D'altres persones de la ciutat, que també la van conèixer, com ara l'amic Lluís Bosch Martí, que li va dedicar el passat 8 de juliol un complet article al Diari de Girona, "*Joaquina Tomàs, glòria i memòria*" explicava a bastament qui era la seva família (el pare havia sigut batlle de Girona, 1934-1936). A l'any 36 va sortir cap a l'exili i no va tornar mai més. Fins que no va passar el perill, la mare i els dos fills, no es van instal·lar de lloguer en un pis del carrer de la Barca i així va començar el lligam de la Joaquina amb el barri vell de Girona.

Jo només puc afegir la vessant feminista, sindicalista i reivindicadora dels drets laborals i socials que tenia la Joaquina. En temps del **Sindicat Ver-**

tical de l'època franquista, ella ja era representant dels treballadors de Telefònica. Es va jubilar l'any 1992 i va treballar com a **voluntària** a CCOO durant 14 anys més fins l'any 2006.

La Joaquina va viure tota la vida a Girona, en diferents pisos del barri vell, que aleshores s'anomenava el "barri xino" el qual ella reivindicava amb força, "*ple de bona gent, incloses les prostitutes, que ajudaven a molta gent necessitada*". **Ella sempre va ésser partidària de la legalització de la prostitució.**

Va estudiar Magisteri, i la primera feina als 18 anys, va ser fer de mestra en una escola privada religiosa. Va xocar molt amb la direcció i així va decidir fer oposicions a Telefònica. Hi va entrar l'1 d'octubre de 1955, a Barcelona, però al cap d'un any ja aconseguia el trasllat a Girona.

A Telefònica és on va adquirir l'experiència de la dura feina sindical. **La Joaquina era l'única dona entre els homes sindicalistes.** Després de lluites i reunions discretes en locals que deixaven organismes propers a l'església van aconseguir aprovar un Conveni d'abast estatal. Telefònica va represaliar a molta gent, però a Girona no vam acomiadar ningú.

Tota aquesta lluita silenciosa va ser abans de la legalització dels sindicats. A les primeres eleccions sindicals, del 1978, els representants de CCOO, la Joaquina i els companys van treure majoria absoluta al Comitè d'Empresa de Telefònica.

Les persones afiliades a CCOO, al principi, eren majoritàriament procedents del PSUC. "*A mi no em veien amb massa bons ulls, seria perquè era una dona?, o perquè jo no era del PSUC?*", es preguntava ella mateixa fent la mitja rialleta....

Va aconseguir junt amb d'altres persones compromeses, **que vingués a Girona, una vegada per setmana, un advocat laboralista de Barcelona.**

Va col·laborar amb el Servei d'Atenció a l'Immigrant (SAN) de Caritas.

Es va convertir en la defensora de la gent gran del barri vell, fent cartes , protestes telefòniques a l'Ajuntament, escrivint articles, en contra de les barreres arquitectòniques.

Va col·laborar amb l'Agenda Llatinoamericana fent xerrades sobre el tema de la igualtat de gènere i el moviment feminista.

Es va convertir en la defensora de la gent gran del barri vell, fent cartes , protestes telefòniques a l'Ajuntament, escrivint articles, en contra de les barreres arquitectòniques. Ella , l'amic Joan Barbarà amb la malaguanyada regidora d'INC, Núria Terés, i amb tots els regidors de l'oposició van ajudar a tirar endavant les reformes que eren necessàries al barri vell. També van aconseguir mantenir el bus L11 de TMG (ara bus L12), que deien era "deficitari".

Va participar, mentre va estar a CCOO de voluntària, a totes les reunions, manifestacions i accions de la coordinadora de dones, abans que es formés oficialment la Secretaria de la Dona de CCOO de Girona.

Malauradament, quan va morir la Teresa Borin (2006) amiga i companya d'accions de molts anys , ella es va sentir trasbalsada i va considerar que, la seva feina de voluntària a CCOO ja havia arribat a la seva fi.

Quan vam fer aquesta entrevista ja vivia a la residència de gent gran del c/Barcelona. Estava activa, curiosa, desperta i atenta als esdeveniments del moment. Als seus 92 anys ensenyava català, llegir i escriure a qui li ho demanés.

Ens va aclarir que ella era allà per la seva pròpia voluntat. *"jo hi vaig venir perquè vaig voler" i "estic bé i en l'ambient que jo desitjava, un lloc amb gent del poble, on tots som iguals"*

Aquesta era la Joaquina: un exemple d'acció, solidaritat i resiliència! Ens va deixar aquest mes de maig passat! Adeu companya!

La secció de l'Anita del Mercadal

"La felicitat és algú a qui estimar, alguna cosa per fer i alguna cosa en què tenir esperança."

"De totes les missions que hi ha a la vida, només m'hi ha una que aparentment valgui la pena: fer el bé als altres"

"Amb un sol raig de sol m'hi ha prou per esborrar moltes ombres" (Sant Francesc d'Assís)

"Una paraula de no res pot il·luminar-li el dia a algú"

"Qualservol bona acció, per petita que sigui, és millor que la més noble de les intencions"

Edat Moderna

Narcís Sureda

En l'anterior article, que titulàvem "el Renaixement" anàvem seguint la evolució històrica de la gastronomia des de Roma, a través de la Edat Mitjana fins el Renaixement que, de fet, era l'inici de la Edat Moderna. De fet així s'hauria d'haver titulat aquell article perquè el Renaixement, com el Barroc o el Neoclassicisme defineixen etapes més culturals que històriques.

Les etapes històriques comencen i acaben en aconteixements històrics singulars, unes fites que, en cap cas representaren canvis sobtats, especialment en la gastronomia.

De fet, en els segles XVI, XVII i XVIII no es produïren gran variacions gastronòmiques sobretot en ingredients tradicionals i sistemes de preparació.

Sí que canviaren els costums formals i les maneres de servir i de preparar banquets, un assumpte que restava molt lluny de la majoria del personal fins i tot la gent acomodada.

Des de l'antigor, la gastronomia anà evolucionant lentament, sovint influïda per costums veïnes o nous productes.

Però a França aparegué la figura d'un expert creador gastronòmic, Guillaume de Tirel, que, amb el temps fou conegut i passà a la història amb el sobrenom de Taillevent. Actuà amb molt èxit en les corts de Felip VI de Valois i de Carles V i VI de França i se l'anomenà "maistre des garnisons du roi". Tot i que morí el 1392, influí en la gran majoria de cuiners francesos i forans que, al començament de la Edat Moderna ja havien après les seves tècniques i potser per això França, durant molts anys fou la marca gastronòmica per excel·lència. Els cuiners, un ofici sovint menystingut, començaven a pendre prestigi i anaven apareixent noms de cuiners famosos.

Tot i amb això, la cuina del nostre país, ja ho hem dit, no sofrí grans canvis en les taules de la gent corrent.

Però també hem dit que el descobriment d'Amèrica sí que aportà nous productes que immediatament s'integraren en els costums culinaris de casa nostra.

Un d'ells adquirí una gran fama i era desitjat per tothom encara que molts no hi arribessin.

El cacau. És a dir, la xocolata, que es començà a consumir desfeta.

Aquí penso que val la pena parlar d'un personatge poc conegut, però singular, que ens dóna notícies gastronòmiques de primera mà.

És un curiós noble barceloní, Rafael d'Amat de Cortada i de Senjust, Baró de Maldà i nebot de l'històric Virrei Amat, el del palau de la Rambla de Barcelona.

Don Rafael vivia al Palau de Maldà, al C. Del Pi, edifici encara existent.

Quan s'avorria escrivia i ho feia en català, malgrat els borbons. Sort que no publicava.

Viatjava molt per les seves propietats i escrivia diaris de tot el que veia, feia i menjava.

Una autèntica crònica de la seva època.

Es conserven 70 volums de diaris i memòries que escriví.

L'any 1794 escriví el famós Viatge a Maldà que juntament amb els altres volums forma part del que s'anomena Calaix de Sastre.

És un autèntic fresc de la vida barcelonina i catalana durant ben be 50 anys.

Del Viatge a Maldà son els següents apunts.

Hostal Picalques, Esplugues

Ens asseguem a sopar a les 9. Enciam amb tomàquet amb tots els ingredients d'oli, vinagre i sal. Platillo amb albergínies.

Palpís de carn i postres de peres i raïms.

L'endemà prenguérem viatge tot esmorzant plats de figues i de raïms. Xocolata amb llesques de pa torrat.

Això del xocolata al que se xuca pa torrat o melindros i s'acaba amb aigua fresca, es repeteix en tots els esmorzars d'hostal, després de menjar fruita o llonganissa amb vi.

10 de setembre

Sopar molt bé a l'hostal de la Panadella.

L'endemà reanudem viatge fins a Montmaneu a on prenem xocolata molt a gust i cop de sucari-hi torrades, amb gots d'aigua fresca.

Prop de la Guissona, al castell del batlle de Morata, Dr. Josep Camats.

En sent l'hora, ¡quin dinar tant abundant nos hem donat! Que podria passar per dinar de boda o de festa major. Quantes perdis i llebres hi havia a la taula, amb vi blanc i garnatxa de postres.

A l'hostal de Montserrat, de Valls

Xocolata amb coques dolces.

A l'hostal de Constantí

Sopes i ous per beure, truites, raïms, pa i vi.

A Tarragona, per la festa major i a casa d'un amic capellà

Figues coll de dama i xocolata amb melindros i secalls. Aigua fresca.

Però no sempre es menjava bé en els hostals.

Eren uns establiments necessaris situats en trameses estratègiques dels camins per donar acollida a viatgers i cavalleries i situats també a la perifèria de les poblacions emmurallades o dins d'elles.

A un hostal d'Esparreguera

La sala de l'hostal semblava de dansants, faltada de cadires que tant sols n'hi havia una i un banquet i un llit a on érem. I una taula llarga i estreta, ve-

lla com Matusalem. I quin hostal i per vida del rei d'orús ! tant descuidat. Valgans los pollastres i la carn de fiambres que nos dugueren d'Esplugues.

En fi, comensarem a dinar amb una cassola de sopa clara amb ous i després el menjar que portavem. En quan a postres, pa sucat amb vi.

Tot plegat, testimoni directe a l'etapa final de la edat moderna.

Queda clar que als hostals s'hi anava per necessitat i no pas per plaer i que, salvant excepcions, es cuinava millor a les cases. Una afirmació que, anys a venir, faria en Josep Plà.

Ha quedat clar la importància que adquirien les patates, de les que ja vàrem parlar.

L'altre producte igualment característic i estimat que vingué d'Amèrica fou el cafè, que trigà molt a generalitzar-se com ho feu la xocolata, de la que aparegueren establiments especialitzats, les xocolateries. Barcelona s'omplí de xocolateries. Molt aprop del Palau del Baró de Maldà, al c. De Petritxol encara n'hi ha dues, probablement hereves de les antigues que devien freqüentar el nostre erudit gourmet, Rafael d'Amat.

Un altre producte procedent d'Amèrica quines característiques el feren imprescindible fou el pebre vermell procedent de diverses varietats de pebrots vermells, dolços o picants.

Sense ell no hi haurà la gran varietat de xoriç d'extraordinària qualitat gastronòmica que va canviant si és de Galícia, d'Astúries, de Navarra, de Castella, d'Extremadura o d'Andalusia i constitueix ingredient imprescindible en moltes preparacions de la cuina Hispànica.

I tampoc coneixerien la sobrassada Mallorquina.

En tornarem a parlar en entrar en la geografia dels embotits. Catalunya no ha estat mai – i anem a saber perquè, tal volta perquè varen trigar a arribar els productes americans – terra de xoriços (dels de menjar, s'entén). Els catalans no poderen comerciar amb Amèrica fins la segona meitat del S. XVIII.

Es significatiu que moltes de les llindes de pedra de les portes de les masies importants hi figuri la data de mil set-cents i escaig.

Començaren sembla, a arribar diners extra.

El Tarlà

Ahir

El Tarlà penjat al carrer de L'Argenteria durant la festa del carrer de L'Argenteria, a Girona.

L'any 1908-1915.

Foto: Arxiu històric de Girona

Avui

El Tarlà penjat al carrer de L'Argenteria i els Gegants vells, a Girona.

Foto: Arxiu històric de Girona